

Hakkespetten

– ei ny utfordring for Storforsheilinja

I løpet av de ti siste årene har kraftlinja mellom Mo Industripark og Storforshei fått en ny og tidligere ukjent utfordring: Svartspetten.

Mo Industripark AS er nettleverandør og eier av alle kraftlinjer i industriparken, og i tillegg eier de kraftlinja (132 kV-linje) mellom industriparken og Ørtfjellmoen. Denne linjen ble i sin tid bygd til Storforshei da Rana Gruber var en del av A/S Norsk Jernverk. Kraftlinja ble så i 1974 forlenget opp til Ørtfjellmoen.

I dag forsyner linja fortsatt alle anleggene til Rana Gruber AS med strøm, på Storforshei og Ørtfjellmoen. I tillegg har linja et utvekslingspunkt mot Helgelandskraft.

Vandrer nordover

Svartspetten er en art som i liten grad har hekket i Nord-Norge. Den er imidlertid registrert også oppe i Passvik, på grensa mot Russland. I de ti senere årene har den blitt observert stadig oftere på Helgeland, og den liker seg spesielt godt høyt oppe og i tjukke trestammer, der den har god oversikt over landskapet og der lyden fra hakkingen kan bære vidt.

Hakkespettens hakking er mer enn et redskap for å hakke seg inn og bygge reir. Den er hakkespettehannens måte å kurtisere mulige partnere på, og jo kraftigere «hamring», jo mer attraktiv framstår den hos den mulige partneren. Det kan ta opp til en hel måned å hakke ut reiret, der reirkammeret ofte blir en halv meter djupt, og noen ganger mer enn en meter.

Hakkespettene er dårlige gjenbrukere av egne reir, selv om de også kan gjøre det. Fordi «hamringen» også har en annen og like viktig funksjon som reirbygging, så hamrer de gladelig i vei i nye stammer neste vår. Det gir andre fugler mulighet for skjermede reir i de tomme hakkespettreirene.

Hakkespett og kraftlinjer er ikke noe ukjent problem lenger sør i landet. Det fører også til store vedlikeholdskostnader for selskap som har linjnett basert på trestolper. En rapport fra Sintef fra 2007 konkluderer med at stolper kledd med netting så langt er det beste alternativet for beskyttelse av tremaster.

Andre alternativer er å skifte trestolpene ut med metallstolper eller stolper laget av kompositt.

Kraftig nett

- Etter en grundig kontroll av linja, som vi utførte i fjor sommer, ble det konstatert at nærmere en fjerdedel av mastene hadde hatt besøk av svartspetten. På tretti av de vel 180 mastepunktene hadde også

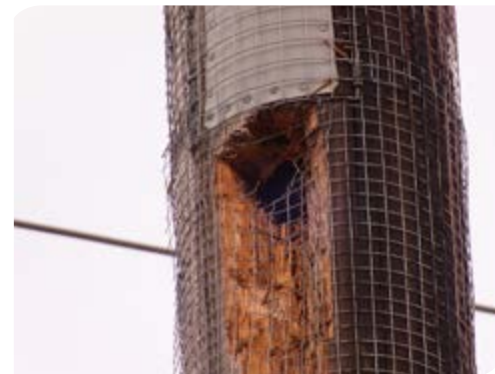

Høyt i toppen av ei mast i Dunderlandsdalen – en svartspett som hamrer løs

Etter den grundige befaringen de gjorde sist sommer ble det gjort forsøk med en netting med mindre maskevidde og kraftigere tråd. Så langt er det ingenting som tyder på at hakkespetten klarer å trenge gjennom denne.

- Dette har også sine ulemper, da det gjør det vanskeligere å klatre i mastene med stolpesko, sier Fjelldal.

Så langt har MIP Kraftnett klart å ha kontroll med situasjonen. Etter de siste tiltakene med kraftigere nett har svartspetten måttet finne seg andre trestammer for kurtise og reirbygging.

Denne nettingen ble for svak. Her klarte svartspetten å hamre seg gjennom nettingen og lage reir likevel.

svartspetten forårsaket mindre og større angrep på stolpene, og det ble registrert over 100 hull i disse mastene. Skadene svekker stolpene i varierende grad, og derfor er det satt inn tiltak for å sikre at svartspetten ikke kan få gjøre alvorlig skade på mastene, forteller Jim Rune Fjelldal i Mo Industripark AS, avdeling MIP Kraftnett.

Han forteller at mottiltakene fram til i fjor i stor grad besto av å montere netting rundt stolpene, i tillegg til tetting av hull.

- Erfaringene fra dette viste seg å være dårlige, da vi hadde undervurdert hakkespettens evne til å hakke seg gjennom nettingen, for deretter å lage reir, sier Jim Rune Fjelldal

Sterkere netting med tjukkere tråd har vist seg å være løsningen.

Fakta:

Svartspett er en fugleart i spettefamilien. Et gammalt norsk navn for denne arten er Gjertrudsfuglen. Den er Norges største spett, ca. 50 cm lang, vekt ca. 300–350 g. Den er helt svart bortsett fra rød kalott hos hannen, og rød bakhodeflekk hos hunnen. Den holder til mest i barskog, hvor den hakker ut reirhull i særlig osp og furu. Hekkefugl i østlige og nordlige deler av Europa og store deler av Asia; spredt i store deler av Norges barskogområder, også til dels i Øst-Finnmark. De 4–6 eggene ruges av begge kjønn i 12–14 dager.

(Kilde: Store norske leksikon)